

دلواپسان با دستاوردهای برجام پُر می‌دهند

محمد جواد ظریف از مسیری می‌گوید که
منجر به لغو تحریم‌های تسلیحاتی شد

به جز برجام راهی نیست

گروه سیاسی

در شرایطی که مسوولان سیاست خارجی دولت سیزدهم این روزها و پس از پایان تحریم‌های تسلیحاتی ایران در حال گرفتن عکس یادگاری با این دستاورد مهم و راهبردی هستند، محمدجواد ظریف به عنوان یکی از معماران اصلی برجام تلاش می‌کند ضمن تحلیل ابعاد و زوایای گوناگون این فضای تازه، ضرورت‌های این دوران تازه را تشریح کند. ظریف در عین حال با یادآوری این نکته که هم برای ایران و هم برای کشورهای اروپایی و غربی جایگزینی برای برجام وجود ندارد، طعنه‌ای به افراد و جریان‌اتی می‌زند که به دلیل مخالفت بدون منطقی با برجام بخش قابل توجهی از ظرفیت‌های کشور را در مسیر اتلاف قرار دادند. خسارت‌هایی که حسن روحانی یک هفته قبل آن را تنها در بخش فروش نفت حول و حوش 200 میلیارد دلار ارزیابی کرده بود. روحانی 25 مهرماه در پاسخ به پرسش یکی از استانداران‌ش در خصوص چرایی عدم احیای برجام گفت: «اگر برجام در اوایل سال ۱۴۰۰ اجرایی می‌شد حداقل در طول ۳ سال حدود ۲۰۰ میلیارد دلار درآمد نفتی نصیب کشور می‌شد و به جای ۶ میلیارد دلار کره جنوبی، هم ۷ میلیارد دلار به صورت منبع کاملاً آزاد در اختیار ایران قرار می‌گرفت.» اما مانند بسیاری از موارد دیگر، این‌بار هم طیف‌های رادیکال و تندروی جناح راست دستاوردهای ذیل برجام را به عنوان دستاورد خود قلمداد کرده و در صدا و سیما به آن افتخار می‌کنند. بدون اینکه به کسی توضیح دهند چرا تمام توان رسانه‌ای و ارتباطی خود را صرف مخالفت با سندی می‌کردند که در واقع راهبرد نظام برای پایان دادن به چالش تحریم‌ها بود؟ افراد و جریان‌اتی که قبل از نشستن بر صندلی اجرایی و تقنینی صحبت از آتش زدن برجام و پایان دادن به آن می‌کردند و پس از پیروزی در

انتخابات و مدتی وقت‌کشی به دنبال تحقق همان سندی تلاش کردند که روز و روزگاری امضای آن را خیانت ارزیابی کنند. اما ظریف و روحانی و بسیاری از اصلاح‌طلبان بدون توجه به اینکه دستاوردهای ذیل برجام به نام کدامین دولت و چه جریانی نوشته می‌شود، هنوز به دنبال مشاوره و راهنمایی افرادی هستند که پس از فراز و فرودهای فراوان سرانجام متوجه شده‌اند به جز برجام راهی برای توافق و عبور از مشکلات وجود ندارد.

به این دلیل است که ظریف در پاسخ به این پرسش که احیای برجام را تا چه اندازه در شرایط فعلی امکان‌پذیر میدانید، می‌گوید: معتقد نیستم، بازگشت به برجام امکان‌پذیر نیست، گرچه بسیار دشوار شده است. به نظر من انتخاب بهتری نسبت به برجام وجود ندارد. مساله مهم این است که غرب هم انتخاب بهتری نسبت به برجام ندارد و اروپایی‌ها و آمریکا هم این را درک می‌کنند. امروز همه درک می‌کنند که اقدام ترامپ در خارج شدن از برجام، پرخسارت‌ترین کار بود که منافع دنیا، اروپا، آمریکا و سایر کشورها را به خطر انداخت. دوستان نگویند اگر منافع آمریکا به خطر افتاده، پس به نفع ما بوده است؛ نگاه با حاصل جمع صفر مدتی است که منقضی شده است. مذاکره‌کننده ارشد کشورمان در مذاکرات وین ۲۰۱۵ که به توافق هسته‌ای انجامید، معتقد است قطعنامه ۲۲۳۱ در بخش لغو تحریم‌های تسلیحاتی و موشکی خطر بزرگی از سر ایران برداشته است.

او در گفت‌وگو با ایسنا درباره پذیرش محدودیت‌های موشکی و تسلیحاتی و هسته‌ای در برجام می‌گوید: اینها بده بستان بود، با این حال برای اینکه پنج یا هشت سال بعد از روز اجرا در لغو تحریم‌ها تاخیر کنیم، مجوز داشتیم.

ظریف معتقد است: از سال پنجم اجرای برجام هیچ محدودیتی در رابطه با فروش پهپادها برای ایران وجود نداشته است و اروپایی‌ها و آمریکا تفسیری «خودسرانه» از بند ب ضمیمه برجام دارند. او می‌گوید برای اینکه تحریم‌ها در قطعنامه ۲۲۳۱ به‌طور خودکار لغو و معطل اقدامی از سوی شورای امنیت نشود، مذاکرات جدی و سختی انجام شد و در سال دهم اجرا، قطعنامه ۲۲۳۱، برجام و موضوع هسته‌ای ایران که در دستور کار شورای امنیت است نیز به‌طور خودکار از دستور کار خارج می‌شوند، از این رو دو سال آینده برهه حساسی برای کشور است.

پذیرفتیم محدودیت‌ها در ضمیمه قطعنامه بیاید نه در متن آن. محمدجواد ظریف درباره جزییات مذاکرات در وین در رابطه با رفع محدودیت‌های تسلیحاتی، موشکی و هسته‌ای گفت: غربی‌ها ابتدا تلاش

داشتند فقط تحریم‌های هسته‌ای در قطعنامه‌های شورای امنیت رفع شود، اما اولین حرکت و دعوای ما با آنها بر سر این بود که گفتیم باید «همه» تحریم‌های شورای امنیت که به خاطر فعالیت‌های هسته‌ای یا به بهانه این فعالیت‌ها وضع شده برداشته شود. دعوای دوم مان بر سر این بود که همه تحریم‌ها باید از همان ابتدای کار برداشته شود که این موضوع اختلاف ما تا روزهای آخر بود، به خصوص به خاطر تحولات تندي که در منطقه داشتیم و غربی‌ها به خاطر آن تحت فشار بودند. در نهایت رسیدیم به اینکه محدودیت‌هایی که پذیرفتیم در ضمیمه قطعنامه بیاید، نه در متن قطعنامه. البته اگر به دقت نگاه کنید، نه در متن و نه در ضمیمه قطعنامه ۲۲۳۱ درباره محدودیت‌های تسلیحاتی و موشکی از کلمه «ممنوعیت» استفاده نشده است. در حالی که در قطعنامه ۱۷۳۷، ۱۷۴۹ و ۱۹۲۹ از کلمه «ممنوعیت» استفاده شده است؛ بر اساس قطعنامه ۱۹۲۹ هیچ کشوری اجازه ندارد سلاح یا فناوری تسلیحاتی و موشکی به ایران صادر یا از آن خریداری کند. همین‌طور می‌گوید، کشورها موظفند همه اقدامات را انجام دهند تا از صدور فناوری موشکی به ایران جلوگیری کنند.

وی گفت: در قطعنامه ۱۹۲۹ گفته شده بود، فناوری موشکی که می‌تواند سلاح هسته‌ای پرتاب کند که ما در قطعنامه ۲۲۳۱ این را هم تغییر دادیم. در ضمیمه ب قطعنامه ۲۲۳۱ نوشته است که فناوری موشکی که برای توانایی پرتاب سلاح هسته‌ای طراحی شده است و چون ما سلاح هسته‌ای نداریم، لذا موشکی را برای این توانمندی نیز طراحی نمی‌کنیم. به علاوه در ضمیمه ب گفته است که کشورها می‌توانند با ایران معامله کنند به شرطی که شورای امنیت اجازه دهد، یعنی ما اجازه ندادیم کلمه «ممنوعیت» یا اینکه کشورها «نباید» یا «اجازه» ندارند با ایران فعالیت کنند به قطعنامه اضافه شود حتی در ضمیمه قطعنامه ۲۲۳۱. به عبارتی در قطعنامه ۲۲۳۱ ضمیمه آن «تحریم» نداشتیم بلکه برخی «محدودیت»ها داشتیم که تحول مهمی نسبت به قطعنامه‌های قبلی بود.

محدودیت‌های تسلیحاتی به صورت خودکار منتفی می‌شوند ظریف ادامه داد: ما محدودیت‌های قطعنامه ۲۲۳۱ را تنها به این شرط پذیرفتیم که به صورت خودکار و بدون نیاز به اقدام بعدی در تاریخ‌های مشخص شده منتفی شوند و در نهایت هم قطعنامه ۲۲۳۱، برجام و موضوع هسته‌ای ایران که در دستور کار شورای امنیت است، در سال دهم اجرا باز هم به‌طور خودکار، پایان یابد. اینجا دعوای بسیار جدی داریم. به هر حال برای اعضای دائم شورای امنیت محوریت این شورا اهمیت دارد و اجازه نمی‌دهند بدون دخالت شورای امنیت چنین

اتفاقی بیفتد، به ویژه برای روسیه و فرانسه بسیار مهم است. اما در پی مذاکراتی که داشتیم، بنا شد هیچ اقدامی در سال پنجم، هشتم و دهم توسط شورای امنیت برای رفع محدودیت‌ها انجام نگیرد و این اتفاقات به‌طور خودکار انجام شود. امروز هم همان‌طور که شاهد هستید در ۲۶ مهرماه تمامی محدودیت‌های تعیین‌شده تسلیحاتی، موشکی و هسته‌ای در سال هشتم اجرا بدون نیاز به اقدامی برداشته شد، به همان شکل که در سال پنجم اتفاق افتاد.

وی ادامه داد: اسامی برخی از افراد که در قطعنامه‌های قبلی بود شامل افرادی که به بهانه‌های موشکی و منطقه‌ای مورد تحریم قرار گرفته بودند، آن اسامی هم در سال هشتم به‌طور خودکار لغو می‌شود. ظریف خاطر نشان کرد: اینکه کشورهای غربی برخلاف تعهدشان تحریم‌های تسلیحاتی و موشکی خودشان را برداشتند و آن را اعلام هم کردند، ارتباطی به محدودیت‌هایی که در قطعنامه ۲۲۳۱ بود و برداشته شد، ندارد و نیازی هم لزوماً نداریم درباره رفع این محدودیت‌ها برای راستی‌آزمایی این مساله کسی در شورای امنیت سازمان ملل متحد اعلامیه و بیانیه دهد، هر چند اگر صادر شود، بهتر است.

وی در پاسخ به این پرسش که رفع محدودیت‌ها شامل چه نوع تسلیحات و فعالیت‌های موشکی و هسته‌ای است؟ با تأکید بر اینکه شامل «همه» فعالیت‌های هسته‌ای، موشکی و تسلیحاتی است گفت: در فعالیت‌های هسته‌ای طبق برجام تا سال هشتم، دهم و سیزدهم محدودیت‌هایی وجود داشت، اما ما در پاسخ به عدم اجرای تعهدات توسط آمریکا و نقض برجام از سوی اعضای دیگر برجام، این تعهدات را بر اساس ماده ۳۶ برجام کاهش دادیم و جزییات این اقدامات در نامه‌های مشخصی به دبیرکل سازمان ملل متحد و شورای امنیت اعلام شده است. معتقدم اقدامات ما کاملاً بر مبنای برجام و مبتنی بر ماده ۳۶ برجام بود. بر اساس این ماده اگر ایران ببیند سایر اعضا تعهداتشان را انجام نمی‌دهند، می‌تواند تعهداتش را کامل یا به‌طور بخشی متوقف کند.

او در پاسخ به این پرسش که در آن مقطع نگاه کشورهای دیگر طرف مذاکره به رفع تحریم‌های تسلیحاتی و موشکی ایران چه بود، گفت: روسیه و چین مخالف برداشتن تحریم‌ها نبودند. بدشان نمی‌آمد تحریم‌های تسلیحاتی و موشکی ما فوراً لغو شود و این را به‌طور علنی هم گفتند، اما ما خودمان بر سر رفع آنها دعوا کردیم. البته من از روسیه و چین ممنون هستم که موافق تحریم تسلیحاتی نبودند اما اینکه چه کسی دعوا کرد تا آنچه در قطعنامه شاهد هستیم محقق شود، تیم مذاکره‌کننده ایران بود. ما «تحریم» را به «محدودیت» تبدیل کردیم و دامنه‌اش را نیز تقلیل دادیم.

ظریف در پاسخ به این پرسش که از این پس چه اندازه در مجامع

